

C.O.B. 7

COMMISSIE VOOR ONRECHTMATIGE BEDINGEN

ADVIES

**inzake enkele bepalingen in de algemene voorwaarden voor
het vervoer van reizigers van de N.M.B.S.**

Brussel, 6 juni 2000

Advies inzake enkele bepalingen in de algemene voorwaarden voor het vervoer van reizigers bij de N.M.B.S.

De Commissie voor Onrechtmatige Bedingen werd bij brief van de Vice-Eerste Minister, de Minister van Economie en Telecommunicatie Elio Di Rupo d.d. 2 februari 1999 verzocht haar advies te verstrekken inzake de conformiteit van enkele bepalingen in de Algemene Voorwaarden voor het vervoer van reizigers en bagage van de N.M.B.S. (hierna genoemd Algemene Voorwaarden N.M.B.S.) met de afdeling "Onrechtmatige Bedingen" (Hoofdstuk V, Afdeling 2) van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.

Dit advies werd gevraagd op basis van artikel 35 § 3, eerste lid van de W.H.P.C.

Voorafgaandelijk aan haar advies merkt de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen op dat zij van oordeel is dat de N.M.B.S. wel degelijk onder het begrip "verkoper",

* zoals gedefinieerd in artikel 1.6.b) van de W.H.P.C. als zijnde "de overheidsinstellingen of de rechtspersonen waarin de overheid een overwegend aandeel heeft, die een commerciële, financiële of industriële activiteit aan de dag leggen en die producten of diensten te koop aanbieden of verkopen"
* en, ingevolge artikel 31 § 2.2° W.H.P.C., zoals ingevoegd door de wet van 7 december 1998 (B.S. 23 november 1998, in werking vanaf 1 februari 1999), voor wat de afdeling Onrechtmatige Bedingen betreft gedefinieerd als "de personen bedoeld in artikel 1.6° W.H.P.C., alsook iedere natuurlijke of rechtspersoon, ..., die bij een overeenkomst afgesloten met een consument handelt in het kader van zijn beroepsactiviteit"

In verband met het materieel geldingsbereik van de W.H.P.C., merkt de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen op dat de artikelen 31 en 32 W.H.P.C., door de toevoeging van de term "voorwaarden", eveneens slaan op reglementaire bedingen (Kamerverslag, Parl. St., Kamer, 1990-91, nr. 1200/2, 38).

Als antwoord op de twee aan haar voorgelegde punten verstrekt de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen het volgende advies :

1. Artikel 23 § 1 en artikel 59 § 2 Algemene Voorwaarden N.M.B.S.

Artikel 59 § 2 Algemene vervoersvoorwaarden N.M.B.S. regelt op een algemene wijze de aansprakelijkheid ingevolge vertraging, oponthoud, enz. (vervoerbewijzen), terwijl artikel 23 § 1 betrekking heeft op de treinkaarten, dit zijn vervoerbewijzen aan een verminderde prijs, voornamelijk abonnementen.

De Commissie besluit dat vooral toetsing met de artikelen 32.11. en 32.27 W.H.P.C. aan de orde is. Ook dient de conformiteit met artikel 32.3. W.H.P.C. onderzocht worden, al is dit in casu moeilijk toepasbaar.

Er dient vooral onderzocht te worden of deze artikelen niet in strijd zijn met artikel 32.11. W.H.P.C. in fine, en (het nieuwe) artikel 32.27. W.H.P.C. : bedingen en voorwaarden die ertoe strekken "de verkoper ontslaan van zijn aansprakelijkheid voor het niet-uitvoeren van een verbintenis die één van de voornaamste prestaties van de overeenkomst vormt", respectievelijk bedingen of voorwaarden die ertoe strekken "op ongepaste wijze de wettelijke rechten van de consument ten aanzien van de verkoper of een andere partij in geval van volledige of gedeeltelijke wanprestatie of van gebrekkige uitvoering door de verkoper van een van dienst contractuele verplichtingen uit te sluiten of te beperken."

a. artikel 59 § 2

Er rust op de vervoerder krachtens het gemeen recht een vermoeden van vervoerders-aansprakelijkheid (behoudens overmacht) gesteund op de resultaatsverbintenis tot intacte, veilige en tijdige aankomst van passagiers en hun bagage, krachtens de artikelen 3 en 4 van de Vervoerwet¹. Dit heeft voor gevolg dat men de bewijslast van een fout in hoofde van de N.M.B.S. normaliter niet op de consument mag leggen.

De N.M.B.S. heeft dus, bij wege van deze clausules: haar aansprakelijkheid beperkt tot de vergoeding bij fout in hoofde van de N.M.B.S. van maximaal de vervoerprijs. Er wordt opgemerkt dat in Frankrijk, bij bijvoorbeeld een halfuur vertraging, een forfaitaire schadevergoeding van 300 Belgische franken moet betaald worden.

Besluit:

Artikel 59 § 2 Algemene Voorwaarden N.M.B.S. is in strijd met de artikelen 32.11. in fine en 32.27. W.H.P.C.

De verbintenis personen te vervoeren op de vastgestelde uren vormt immers één van de voornaamste prestaties van de overeenkomst. De beperking van de vergoeding tot de vervoersprijs op het Belgische spoorweginet komt neer op een quasi-volledige exoneratie van aansprakelijkheid, wat artikel 32.11. W.H.P.C. schendt. Een redelijke schadevergoeding zou daarentegen kunnen worden aanvaard.

b. Artikel 23 § 1

Artikel 23 § 1 Algemene Vervoersvoorwaarden N.M.B.S. heeft dus betrekking op de biljetten tegen verminderde prijs, als afwijking op de algemene bepaling van artikel 59 § 2. Dit valt af te leiden uit artikel 59 § 2, derde sterretje.

Er wordt nagegaan of artikel 23 § 1 tot een ander resultaat kan leiden dan wat bij artikel 59 § 2 geconcludeerd werd.

---

¹ Wet van 25 augustus 1891 (B.S. 27 augustus 1891) ingevoegd in Boek I, titel VII bis Wetboek van Koophandel.

Onderzocht wordt of de aangegeven redenen van het niet-nakomen van de verbintenis van de N.M.B.S., zoals stoornis, wijziging in de treindienst een exoneratie van een verbintenis die een van de voornaamste prestaties van de overeenkomst vormt, tot gevolg hebben. Er wordt besloten dat dit het geval is, ook voor de hypothese van het uitvallen van rijtuigen 1ste klas daar ook dit, gezien de aanzienlijke meerprijs die hiervoor betaald wordt, een kenmerk van de aangegane overeenkomst vormt.

Besluit:

Artikel 23 § 1 Algemene Vervoersvoorwaarden N.M.B.S. wordt als strijdig met de artikelen 32.11. in fine en 32.27. W.H.P.C. beschouwd in al de beoogde gevallen.

c. Artikel 59 § 2, derde sterretje

De Commissie besluit dat deze clause in het bijzonder voor kritiek vatbaar is, gezien de veelheid aan soorten reducties: samengezien met artikel 23 § 1, dat betrekking heeft op treinkaarten (verminderde prijs), wordt in deze clause nogmaals een bevestiging gezien van de beslissing van de N.M.B.S. om zich in het geheel voor elke verbintenis die een van de voornaamste prestaties van de overeenkomst vormt, te exonereren.

Ook hier wordt dus besloten tot strijdigheid met de artikelen 32.11. in fine en 32.27. W.H.P.C.

2. Artikelen 23 § 5 en 23 § 6 Algemene Voorwaarden N.M.B.S.

De aan de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen voorgelegde toepassingsgevallen worden onderzocht in hun conformiteit met artikel 32.10. W.H.P.C.

Artikel 32.10. W.H.P.C. bepaalt dat onrechtmatig zijn, de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken, "zelfs bij overmacht, de consument niet toe te staan de overeenkomst te ontbinden dan tegen betaling van een schadevergoeding".

De Commissie is van oordeel dat, wat deze clauses betreft, de juridische argumentatie van de N.M.B.S. dient bijgetreden te worden. De notie overmacht kan enkel begrepen worden in de betekenis die hieraan in het gemeen recht wordt gegeven, namelijk "ontoerekenbare onmogelijkheid van nakoming". Zij slaat bijgevolg enkel op het niet kunnen nakomen van de verbintenis van de schuldenaar, en niet op de onmogelijkheid om te genieten van de tegenprestatie van wat hij heeft gekocht. De bewoordingen van artikel 32.10. W.H.P.C. kunnen niet zomaar leiden tot een uitbreiding van de betekenis die hieraan in het gemeen verbintenissenrecht wordt gegeven.

Op juridisch vlak zijn de artikelen 23 § 5 en 23 § 6 dus niet in strijd met de afdeling onrechtmatige bedingen van de W.H.P.C. Deze clause zou enkel kunnen worden aangevochten worden als het zeker zou zijn dat het geretourneerde ticket hergebruikt zou worden door de N.M.B.S. In die zin zou er van een uitvoering van de overeenkomst in strijd met artikel 1134, derde lid B.W. sprake kunnen zijn, of van rechtsmisbruik, als de N.M.B.S. aan overboeking zou doen.

Tenslotte merkt de Commissie op dat, voor wat de formule Mini-Thalys betreft, er duidelijk bepaald is dat de tickets niet omgeruild, noch terugbetaald kunnen worden (p. 13 Thalys-brochure).
